

Handläggare
Ewa Jungstedt Pilestål
Telefon: 08-508 01 522

Till
Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
2020-04-23

Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023 för Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner underlag för budget 2021 med plan för 2022 och 2023 för Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd.
2. Stadsdelsnämnden överlämnar förslaget till kommunstyrelsen för fortsatt beredning.
3. Omedelbar justering.

Susanne Leinsköld
stadsdelsdirektör

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	4
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	5
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	6
2 Nämndens verksamhetsområde.....	6
2.1 Förskoleverksamhet.....	6
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	7
2.3 Äldreomsorg.....	9
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	10
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	11
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	14
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	15
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	16
2.9 Övrigt.....	17
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	18
3.1 Drift.....	19
3.2 Investeringar.....	21
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt).....	22
4 Lokalförsörjningsplan.....	22
4.1 Inledning.....	22
4.2 Pedagogisk verksamhet.....	22
4.2.1 Nuläge 31 januari 2020.....	22
4.2.2 Planering av lokaler för år 2021-2030 (första planeringsperioden).....	23
4.2.3 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden).....	23
4.2.4 Enskilt driven förskola eller fristående skola.....	23
4.3 Annan kommunal verksamhet.....	24
4.3.1 Nuläge 31 januari 2020.....	24
4.3.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet.....	24
4.4 Övrigt.....	25
4.4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	25
4.4.2 Samverkan.....	26

4.4.3 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år..... 26

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Inledning

Rinkeby-Kista stadsdelsområde omfattar stadsdelarna Akalla, Husby, Kista och Rinkeby samt naturreservatet Hansta. Cirka 50 700 personer bor i stadsdelsområdet. Antalet män är ca 2 000 fler än antalet kvinnor¹.

Befolkningen väntas öka till ca 54 300 år 2023 genom nybyggnation, se tabell nedan.

Ålder	2021		2022		2023	
	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor
0-5	2 305	2 208	2 343	2 237	2 398	2 284
6-12	2 415	2 361	2 419	2 389	2 394	2 369
13-15	960	877	983	917	992	947
16-19	1 319	1 210	1 353	1 220	1 392	1 251
20-29	4 420	3 964	4 573	4 169	4 603	4 199
30-64	12 637	11 220	12 885	11 456	13 045	11 627
65-	3 026	3 366	3 145	3 468	3 248	3 540
Summa	27 082	25 206	27 701	25 856	28 072	26 217
Totalt/år	52 288		53 557		54 289	

Befolkningsutvecklingen i stadsdelsområdet de kommande tre åren².

Variationen i antal barn som föds är stor mellan stadsdelsområdena. I Rinkeby-Kista föds flest barn per kvinna, 1,91 barn, jämfört med 1,69 barn per kvinna i staden.

Andel invånare med utländsk bakgrund var ca 83 procent 2018 jämfört med ca 33 procent i Stockholm som helhet³. Andelen förvärvsarbetande var ca 62 procent vid senaste mätningen 2017, vilket är lägre än i staden som helhet där den var ca 80 procent. En högre andel män, ca 67 procent, än kvinnor, ca 62 procent, förvärvsarbetade. Även medelinkomsten var lägre än i staden som helhet: 241 500 kronor jämfört med 374 400 kronor.

Ohälsotalet 2018 var 24,8 dagar i Rinkeby-Kista, jämfört med 16,4 i staden totalt, och högre för kvinnor än män. Ohälsotalet har dock sjunkit de senaste åren för både kvinnor och män.

Stadsdelsförvaltningen har 1 296 anställda, varav 84 procent kvinnor och 16 procent män.

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Förvaltningen planerar för följande satsningar under perioden:

- Utveckla samverkan med andra aktörer för att hitta effektiva metoder som leder till ökad inskrivningsgrad i förskolan
- Öka andelen besökande flickor inom ungdomsverksamheterna, i syfte att bidra till mål 5 om jämställdhet i Agenda 2030

¹ Befolkningsprognos 2019, Sweco

² Områdesdatasystemet (ODS)

³ Områdesfakta 2018

- Starta en familjecentral i Rinkeby i samverkan med Rinkeby barnmorskemottagning (BMM) och Rinkeby barnavårdscentral (BVC)
- Utveckla samverkan mellan förskola, skola, socialtjänst, polis, fält och fritid för att minska risken att unga hamnar i kriminalitet
- Bygga ett nytt vård- och omsorgsboende i Rinkeby och renovera Kista servicehus
- Möjliggöra för fler personer med funktionsnedsättning att få praktik eller arbete på den öppna arbetsmarknaden och samtidigt bidra till minskad ojämlikhet i enlighet med mål 10 i Agenda 2030
- Starta projektet intensifierad utredning i hemmiljö i samarbete med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning för att motverka återaktualisering inom socialtjänsten
- Fortsätta utveckla arbetet och samverkan i ärenden där det förekommer våldsbejakande extremism för att bidra till mål 16 i Agenda 2030 om fredliga samhällen
- Sociala insatsgrupper (SIG) för personer 19-29 år som vill lämna en kriminell livsstil är fortsatt prioriterat
- Utveckla arbetet på Relationsvårdscentrum
- Utveckla samverkan för välskötta och trygga stadsmiljöer, bland annat utifrån trygghetsstrategin och platssamverkan, med målet att Rinkeby och Husby ska avföras från polisens lista över utsatta och särskilt utsatta områden
- Utveckla arbets sätt för att minska andelen barnfamiljer med långvarigt ekonomiskt bistånd och på så sätt bidra till minskad fattigdom och hunger i enlighet med mål 1 och 2 i Agenda 2030, bland annat genom fortsatt satsning på feriearbeten, extra tjänster, offentligt skyddade anställningar och Stockholmsjobb

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Förvaltningen planerar för följande satsningar under perioden:

- Samarbeta med Stockholm Business Region och Kista Science City för att underlätta för företag att bedriva verksamhet i stadsdelsområdet
- Utveckla samverkan med handlare, centrumägare och fastighetsägare
- Tillsätta en miljö- och klimatsamordnare under första halvåret 2020 för att öka fokus på klimatmålen och arbetet mot ökad hållbarhet under planperioden i enlighet med Agenda 2030 och stadens miljöprogram
- Förvaltningens resor och transporter ska vara klimatsmarta
- Öka sorteringen av matavfall inom verksamheterna i samverkan med fastighetsägare
- Minska användningen av plast och engångsartiklar
- Sprida information om avfallshantering, källsortering m.m. i samverkan med bostadsbolag, fastighetsägare och civilsamhället

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Förvaltningen planerar för följande satsningar under perioden:

- Säkerställa kompetensförsörjningen inom förvaltningens verksamheter
- Erbjudna medarbetare och ledare riktad kompetensutveckling om främst otillåten påverkan, aktivt medarbetarskap och förändringsledning
- Effektivisera verksamheterna genom välfärdsteknik och digitala lösningar för att säkra framtidens välfärd
- Inventera behov av framtida innovationer i förvaltningens olika verksamheter i samverkan med Kista Science City, Urban ICT Arena och Stockholms universitet
- Genomföra ett innovationsprogram för medarbetare för att de ska kunna ta en aktiv roll i förvaltningens innovationsarbete
- Förbättra servicen och effektivisera administrationen genom införandet av moderna sociala system

2 Nämndens verksamhetsområde

2.1 Förskoleverksamhet

Omvärldsfaktorer

Enligt prognos kommer antalet flickor och pojkar i åldern 1–5 år till följd av nybyggnation i Kista och Rinkeby öka med 4,7 procent under planperioden. I Kista planeras tre nya förskolor med sammanlagt cirka 330 förskoleplatser som beräknas vara färdiga tidigast 2023. I Rinkeby finns idag drygt 90 tomma platser på de kommunala förskolorna vilket beräknas räcka för att möta den prognostiserade befolkningsökningen. Den sammantagna inskrivningsgraden är lägst i staden på 87,5 procent (2018). Cirka 55 procent av de inskrivna barnen går i de kommunala förskolorna. För att öka inskrivningsgraden behöver förvaltningen bland annat effektivisera inskrivningsprocessen och utveckla samverkansformer och arbetssätt för att nå fler vårdnadshavare.

År 2019 uppgick andelen barn utan svenska som modersmål till 81,4 procent, vilket är en ökning med drygt 10 procentenheter jämfört med 2018. Andelen flerspråkig personal har kontinuerligt ökat de senaste åren, från 68 procent (2015) till 81 procent (2019).

Språkutvecklande metoder och arbetssätt är centrala för att främja barnens språkutveckling vilket förutsätter att personalen behärskar det svenska språket.

Prioriteringar

- Uppmärksamma och arbeta för samverkan och samordning mellan förvaltningar och myndigheter för att få fram korrekta underlag och effektiva metoder för ökad inskrivningsgrad
- Fördjupa demokratiarbetet och öka barns kännedom om sina rättigheter genom att synliggöra barns delaktighet och inflytande i utbildningen
- Möta framtida kompetensbehov genom att vara en attraktiv arbetsgivare samt fortsätta utveckla organisationen så att kompetenser fördelas och används på ett effektivt sätt
- Höja kvaliteten i utbildning och undervisning genom att utveckla arbetet med kollegial bedömning och stärka bedömarkompetensen
- Lägga grunderna för en långsiktigt hälsosam livsstil och allsidig rörelseförmåga hos barnen, bland annat genom att utforma trygga och hållbara utemiljöer som uppmuntrar till fysisk aktivitet

Kompetensförsörjning

Förskolans nyligen reviderade läroplan lägger stor vikt vid undervisningsbegreppet och förskollärarens ansvar för att bedriva en undervisning av hög kvalitet. Rinkeby-Kista har en relativt hög andel anställda förskollärare (cirka 43 procent) men med anledning av pensionsavgångar finns framtida rekryteringsbehov. Av stadsdelsområdets 184 förskollärare är 35 st. (19 procent) över 60 år. Såväl tillgången på förskollärare som de ekonomiska förutsättningarna innebär att det kommer vara svårt att ersätta dessa med nya förskollärare. Genom stadens nya klusterorganisation för mottagandet av förskollärestudenter kommer stadsdelsområdets förskolor också tilldelas ett mindre antal studenter än tidigare. Mot denna bakgrund behöver förvaltningen under kommande år organisera verksamheten så att alla barn får ta del av förskollärlärd undervisning trots en minskad andel förskollärare. Inom fem år kommer även många rektorer inom förskolan att gå i pension. Av förvaltningens 18 rektorer och biträdande rektorer är 8 st. (44 procent) över 60 år. För att säkerställa rektorsförsörjningen behöver förvaltningen vara attraktiv och konkurrenskraftig i externa rekryteringar samt främja intern rörlighet.

Det råder konkurrens om utbildade barnskötare och förvaltningen ingår sedan 2018 i ett stadsövergripande projekt för att knyta till sig utbildade barnskötare genom Pedagogikcollege. Förvaltningen beräknar att fortsätta ta emot cirka 16 elever per termin.

För att skapa goda förutsättningar för barnens språkutveckling behöver personalens svenskkunskaper stärkas. Förvaltningen planerar att därför genomföra språkutbildning för de barnskötare och förskollärare som är i behov av att stärka sin svenska.

Sjukfrånvaron

Sjukfrånvaron har minskat från 8,2 procent (2017) till 7,4 procent (2018 och 2019). Under 2019 har förskoleavdelningen i samverkan med förvaltningens HR-avdelning påbörjat ett arbete för att minska sjukfrånvaron ytterligare.

Jämställdhetsutmaningar

Det finns behov av att stärka medarbetarnas kompetens i att göra jämställdhetsanalyser och att tydligare inkludera ett jämställdhetsperspektiv i de kvalitetshöjande insatser som genomförs. Exempelvis behöver jämställdhetsanalyser inkluderas i utvecklingen av den pedagogiska lärmiljön och i arbetet med att öka barns delaktighet och inflytande. Den ojämna könsfördelningen i arbetslagen är en utmaning som förvaltningen bara i viss mån kan påverka då andelen män som utbildar sig till förskollärare och barnskötare är mycket låg.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Omvärldsfaktorer

Under de kommande tre åren beräknas antalet invånare i åldersgruppen 0-19 år öka, huvudsakligen till följd av nybyggnation, främst i Kista och Rinkeby. Totalt beräknas förvaltningen möta ca 900 fler invånare i det nämnda åldersspannet.

Hembesöksprogrammet till förstagångsföräldrar utökades under 2019 till att också inkludera Kista och Husby vilket ökade antalet hembesök med 80 procent. Utifrån att Kista kommer få en befolkningsökning med ca 2 500 personer i åldern 19-44 år 2023, och att befolkningsstrukturen år 2027 beräknas innebära en signifikant ökning av barn i åldern 0-5 år, kommer behovet och efterfrågan på föräldraskapsstöd att öka kontinuerligt.

I stadsdelsområdets högstadieskolor hade 79,8 procent av eleverna gymnasiebehörighet år 2018. Det är markant lägre än stadens genomsnitt på 89,9 procent. Fortsatt samverkan med utbildningsförvaltningen genom Skolsociala stödteam behövs för att öka måluppfyllelsen i grundskolan.

Ungdomar i Rinkeby-Kista är mindre aktiva i organiserade fritidsaktiviteter jämfört med ungdomar i övriga Stockholm. Parkleken, ungdomsgårdar och träffpunkter fortsätter därför att vara viktiga mötesplatser för barn och unga i området och speciellt flickor. Förvaltningen har inlett ett arbete med att se över verksamheterna på träffpunkter för äldre ungdomar för att bättre anpassa innehållet till både pojkar och flickor och fler ungdomar i målgruppen. I samband med översynen kommer lokalbehovet för Ungdomens hus i Rinkeby att ses över. Under hösten 2020 kommer förvaltningen vidare besluta om entreprenadavtalet med Kista Ungdomsgård ska förlängas.

Prioriteringar

- Ungdomsverksamheterna behöver öka andelen besökande flickor och hitta metoder som uppmuntrar ungdomar att bli föreningsaktiva. Unga personer som identifierar sig som hbtq får en ny mötesplats
- Arbetet med att starta en familjecentral för föräldrar med barn i åldern 0-6 år i Rinkeby innebär nya möjligheter att möta familjer i behov av stöd tidigt, samtidigt som nya samverkansformer utvecklas med regionen
- Förebyggande samverkanstrukturer behöver fortsätta stärkas och utvecklas mellan förskola, skola, socialtjänst, polis, fält och fritid utifrån trygghetsstrategin och handlingsplanen för barn och unga i riskzon att hamna i kriminalitet
- Förvaltningens investeringsfondsprojekt, STIS, Läslust, samt projektet Studier och arbete avslutas under 2020 och ett arbete med att implementera erfarenheter och resurssäkra en fortsättning behöver ses över
- Samverkan med föreningslivet är centralt och formerna för det behöver utvecklas
- Med gemensamma krafter kommer stadsdelsförvaltningen, kulturförvaltningen, Kulturhuset Stadsteatern, Svenska Bostäder och föreningar inom ramen för en nyligen inledd samverkan arbeta för att Husbys attraktionskraft och identitet stärks, bland annat genom ett attraktivt och lättillgängligt kulturutbud

Kompetensförsörjning

För att upprätthålla en god kvalitet i ungdomsverksamheterna behöver förvaltningen fortsätta utveckla fritidsledarnas kompetens. Utifrån Stockholms stads program för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck behöver en kompetensförstärkning ske inom hbtq-frågor som på sikt också förväntas leda till hbtq-diplomering för samtliga ungdomsverksamheter. Förvaltningen ser även ett fortsatt behov av chefsstöd för de yrkesgrupper som arbetar på kvällar och helger, t.ex. personal på ungdomsgårdar och träffpunkter, fältassistenter och medborgarvärdar.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron för 2019 uppgick till 3,3 procent, vilket är en minskning jämfört med 2018 då den var 4,9 procent.

Jämställdhetsutmaningar

Ett större fokus på att nå ut till flickor, speciellt på träffpunkter för äldre behöver genomföras. Pappors delaktighet i hembesöksprogrammen ökar, vilket är positivt, men könsfördelningen är fortfarande skev inom föräldrastödsprogrammen och familjerådgivningen. Arbetet med att erbjuda pappagrupper och -dialoger utvecklas. Ungdomsmottagningen har svårt att nå pojkar med stödjande insatser och arbetet med att stärka informationssatsningar pågår.

2.3 Äldreomsorg

Omvärldsfaktorer

Medellivslängden i Stockholm för båda kvinnor och män väntas fortsätta öka samtidigt som könsskillnaden blir allt mindre då den snabbaste ökningen sker bland män. I *Boendepplan för äldre 2021 med utblick mot 2040 Västerort* uppmärksammas att Rinkeby-Kista är ett av de stadsdelsområden som har högst andel ensamboende i åldersgruppen 65-79 år i Stockholm. Cirka 56 procent i åldersgruppen 65 år och äldre är födda utanför EU. Samtidigt har invånarna den lägsta medelinkomsten i staden. Detta är faktorer som visat sig hänga samman med livslängd och omsorgsbehov. För perioden 2021-2040 prognosticeras 44 procents ökning av behov av vård- och omsorgsboende för äldre i Rinkeby-Kista, vilket är den högsta beräknade ökningen i regionen.

Utifrån befolkningsstrukturen bedömer förvaltningen att det kommer att behövas mindre boendeenheter med språk- och kulturinriktningar. Många äldre i Rinkeby-Kista har idag hemvårdsbidrag för att kunna bo kvar hemma och få stöd och hjälp från närstående. Det är dock troligt att en högre andel av de äldre framöver kommer ansöka om plats på äldreboende, då kvinnorna i stadsdelsområdet i högre grad än tidigare beräknas förvärvsarbeta.

I hela region Västerort finns behov av platser på vård- och omsorgsboende för yngre personer med demenssjukdom och beteendeproblematik. För att kunna erbjuda ett bra boende för yngre personer som är anpassat även för deras anhöriga, är det angeläget att staden kan erbjuda boenden för målgruppen. Det är även svårt att hitta boenden för äldre personer med psykisk ohälsa eller missbruk. Ett framtida behov antas vara profilboende med psykiatrisk inriktning.

Införandet av lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUS) förutsätter snabbare handläggning och verkställighet av beslut. Detta kräver god samverkan av beställare, hemtjänst och primärvård.

Prioriteringar

- Vård- och omsorgsboendet i Rinkeby beräknas stå klart 2021/2022 och ha plats för 90 boende
- För Kista servicehus planeras stambyte och renovering 2021-2023. Det intilliggande huset, Kista torg 3, kommer att användas för evakuering
- Metoden *Tryggt mottagande i hemmet* utvecklas i samarbete med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning för att ta emot fler äldre direkt i hemmet efter sjukhusvistelse och minska behovet av korttidsvård
- Förvaltningen ser ett fortsatt behov av lättillgängliga mötesplatser för äldre med ett varierat utbud av aktiviteter utifrån de äldres önskemål och behov. Syftet är att förebygga social isolering
- Äldreomsorgen behöver öka användandet samt kunskapen om välfärdsteknologi. Att

effektivisera verksamheterna genom välfärdsteknik och digitala lösningar är ett sätt att kvalitetssäkra såväl hemtjänst som särskilt boende. Utifrån demografiska och ekonomiska förutsättningar behöver alla verksamheter inom äldreomsorgen ta del av framtidens möjligheter och följa utvecklingen för att kunna behålla välfärden för äldre

Kompetensförsörjning

En utmaning är att rekrytera och behålla utbildad omvårdnadspersonal, sjuksköterskor och biståndshandläggare. Medelåldern är relativt hög och flera pensionsavgångar väntas de närmaste åren. Alltmer kvalificerad vård och omsorg bedrivs inom äldreomsorgen, vilket kräver kontinuerlig kompetensutbildning inom t.ex. palliativ vård, psykisk ohälsa och demens. Utifrån befolkningsstrukturen i stadsdelsområdet behöver äldreomsorgen även kunna tillförsäkra en bred kompetens inom språk för att kunna tillgodose de äldres behov. Samtidigt behöver kunskaper i det svenska språket förstärkas hos många medarbetare. Kompetensutveckling inom äldreomsorgen är kostnadsdrivande, då vikarier behövs vid ordinarie medarbetares frånvaro.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron inom äldreomsorgen har minskat till 5,6 procent 2019 från 7,6 procent 2018.

Jämställdhetsutmaningar

När kvinnor och män ansöker om insatser ska bedömningen göras på ett könsneutralt likvärdigt sätt utifrån individuella behov. Arbetet med jämställda beslut och uppföljning av beslut fortsätter att utvecklas. Ett annat utvecklingsområde är att anordna aktiviteter på aktivitetscenter och mötesplatser för äldre som attraherar fler manliga besökare.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Omvärldsfaktorer

Befolkningen kommer att öka och därmed förväntas även antalet personer med funktionsnedsättning, i behov av stöd och insatser, att öka. Den största ökningen väntas för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, samsjuklighet samt personer med stora och omfattande funktionsnedsättningar.

I den boendeplan som tagits fram gemensamt i Västerort för perioden 2020-2030 framgår att det finns ett stort behov av bostäder med särskild service fram till 2030. Flera planerade nybyggnadsprojekt i stadsdelsområdet är försenade. Förvaltningen har några gruppboendestäder som inte uppfyller kraven på godtagbar boendestandard som behöver ersättas. Därutöver behöver två gruppboendestäder få nya lokaler, eftersom befintlig fastighet ska byggas om till seniorboendestäder.

Allt fler av de som bor i gruppboendestäderna blir äldre och får delvis ändrade behov. Efter 67 års ålder finns inte möjlighet att ha kvar daglig verksamhet och boende blir mer hänvisade till att vara hemma i bostaden. Detta ökar kraven på aktiviteter och socialt umgänge i gruppboendestaden utifrån de boendes önskemål. Det medför också behov av ökad personaltäthet och ett större behov av kunskap om åldrande och demenssjukdomar hos personalen.

Den statliga översynen av insatser enligt LSS och assistansersättningen pågår och det är svårt att veta vilka förändringar den kan leda till för stadsdelsnämnden.

Förvaltningen behöver fortsätta utveckla arbetet med bemötande, trygghet och brukarnas

delaktighet i insatsernas utformning.

Avtalet om driften av grupp- och servicebostäder löper ut 2021-12-31 och en ny upphandling ska påbörjas under 2020.

Prioriteringar

- Utveckla nya arbetssätt och möjliggöra för fler personer med funktionsnedsättning att få praktik eller arbete på den öppna arbetsmarknaden
- Utbyggnad av bostäder med särskild service för att tillgodose nuvarande och framtida behov
- Utveckla användandet av digitala verktyg och innovativa arbetssätt för att möta framtidens utmaningar inom området

Kompetensförsörjning

Det är en utmaning att rekrytera personal med erfarenhet och utbildning till daglig verksamhet, grupp- och servicebostäder samt boendestöd. Det finns behov av grundläggande kunskaper i LSS och kunskap om olika funktionsnedsättningar. Fortbildning om neuropsykiatri, självskadebeteende och bemötande av utåtagerande personer behövs. Kunskaper inom demenssjukdomar och åldrande är också angeläget. För att möta de förändringar som kommer med ett nytt socialt system behöver medarbetarna få ökade kunskaper i social dokumentation och i att hantera digitala verktyg.

Biståndshandläggarna behöver utbildning i handläggning av personlig assistans. Att utreda och bedöma behovet av personlig assistans är komplicerat och därför är det önskvärt att staden centralt får ett ökat ansvar i att erbjuda utbildning när det gäller personlig assistans.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har ökat från 5,4 procent 2018 till 7,5 procent 2019. Den höga sjukfrånvaron är främst inom grupp- och servicebostäder samt daglig verksamhet och är i huvudsak inte arbetsrelaterade. Korttidsfrånvaron har minskat något jämfört med föregående år.

Jämställdhetsutmaningar

När kvinnor och män ansöker om insatser ska bedömningen göras på ett likvärdigt sätt och utifrån individuella behov. Arbetet med jämställda beslut och uppföljning av beslut fortsätter att utvecklas. Resultatet av brukarundersökningar under 2019 inom daglig verksamhet och grupp- och servicebostäder visar att män är mer nöjda än kvinnor. Det är därför viktigt att verksamheterna arbetar för att minska skillnaderna mellan kvinnor och män när det gäller upplevelse av bland annat nöjdhet.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Omvärldsfaktorer

Utredningen "Framtidens socialtjänst" slutredovisas 1 juni 2020. Utredningen har fått tre tilläggsdirektiv: om att förtydliga barnrättsperspektivet i socialtjänstlagen, om äldreomsorg och om möjligheter att delegera beslutanderätt. Förvaltningen kommer följa resultatet av utredningen som kan leda till att nuvarande arbetssätt förändras.

Svårigheter att rekrytera familjehem till barn som behöver stadigvarande placering och där lösning i barnets egna nätverk saknas kommer sannolikt att kvarstå. Samhället har förändrats, få familjer har tid, utrymme och personliga resurser att ta emot barn i sitt hem.

Förväntningarna på familjehemmen är också högre idag då de barn som placeras i familjehem ofta har svåra upplevelser med sig och behöver mer än vanlig omsorg.

Förvaltningen stärker arbetet för att öka tryggheten och minska kriminaliteten i stadsdelsområdet. Förvaltningen deltar i projekt Järva trygghetsinsats där även polisen och kriminalvården ingår vilket innebär att förstärka stadens arbete med sociala insatsgrupper och avhopp från kriminella nätverk med inriktning på Järva.

Bland unga vuxna är kriminaliteten mer omfattande än tidigare. Fler personer väntas söka stöd hos sociala insatsgruppen (SIG) för att lämna en kriminell livsstil. Målgruppen ungdomar 13-19 år kommer att erbjudas social insatsgrupp tidigt, innan kriminaliteten accelererar.

Komplexiteten i ärenden för våldsutsatthet har tilltagit. Stadens socialtjänstinspektörer genomförde hösten 2019 en granskning av dokumentationen i våldsutsattas ärenden. Antalet särskilt utsatta är högre i Rinkeby-Kista jämfört med övriga förvaltningar i staden och våldet är grövre. Förvaltningen ska utveckla arbetet utifrån socialinspektörernas rekommendationer. En utmaning är att antal placeringar på skyddat boende ökar. Bostadsbristen i Stockholm påverkar socialtjänstens arbete i sökandet efter bostäder för personer i behov av skydd.

Missbruk av tramadol och cannabis ökar. Antal anmälningar enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall (LVM) minskar jämfört med tidigare år. Trots detta har fler personer varit aktuella för LVM under 2019 jämfört med 2018. Det uppsökande arbetet fortsätter för att motivera målgruppen och utreda om frivillig vård och behandling kan tillämpas innan ansökan om LVM-vård blir aktuell.

Unga vuxna i åldern 20-29 år med neuropsykiatriska diagnoser i kombination med andra funktionsnedsättningar och/eller beroendeproblematik ökar. Detta ställer krav på god samverkan med regionen där samordnad individuell plan (SIP) är av stor betydelse för stöd och insatser till den enskilde. Samverkan med vårdcentraler som ansvarar för första linjens psykiatri behöver förbättras.

Boendestöd är en insats som ökar och för att möta behovet fortsätter förvaltningen att utveckla ett särskilt team för boendestöd till personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Prioriteringar

Barn och unga

- Projekt intensifierad utredning i hemmiljö kommer att starta i samarbete med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning i syfte att ge barn 0-12 år som omfattas av projektet tidiga och effektiva insatser utifrån sina behov för att motverka återaktualisering i socialtjänsten på kort och lång sikt.
- Se över metoder och arbetssätt för att ge ändamålsenliga insatser för barn och vuxna och fokusera på uppföljning och analys av verksamheternas resultat för att säkerställa att barn och vuxna får det stöd de behöver för att kunna leva ett självständigt liv
- Arbetet med ärenden där det förekommer våldsbejakande extremism fortskrider i samarbete med andra myndigheter. Antalet ärenden förväntas öka
- Ungdomar 13-19 år med missbruk, kriminalitet eller annat socialt nedbrytande beteende är fortsatt prioriterad grupp. Ytterligare arbetssätt för att stötta unga innan de utvecklats mer allvarliga beteenden och för att förhindra nyrekrytering behöver

utvecklas.

- Användningen av 22 § lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) vid allvarlig brottslighet kommer påbörjas. 22 § LVU syftar till att täcka det glapp som ibland kan uppstå mellan frivilliga insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och beslut om tvångsvård enligt LVU. Bestämmelsen stärker socialnämndens möjlighet att ingripa oberoende av samtycke och i ett tidigare skede än när en ansökan om vård enligt LVU måste göras. Behövlig behandling kan då ges, medan den unge bor kvar i hemmet
- Arbetsmodellen med förstärkt planering och insatser för ungdomar 13-19 år som har varit placerade utanför hemmet på grund av missbruk, kriminalitet eller annat socialt nedbrytande beteende och som flyttar tillbaka till sin familj eller till stödboende i samtliga ärenden fortsätter

Vuxna missbruk och SIG

- SIG för personer 19-29 år som vill lämna en kriminell livsstil är fortsatt prioriterad
- Personer som vill lämna våldsbejakande extrema miljöer får fortsatt stöd och hjälp. Även deras anhöriga får fortsatt stöd
- Uppsökarna inom missbruksverksamheten fortsätter med att söka upp personer på härbärgen som nyttjar tak överhuvudet garantin (TÖG) för att motivera dem till vård och behandling

Hemlöshet

- Förvaltningen ska inleda ett förvaltningsinternt samråd för att bland annat utveckla arbetet mot hemlöshet

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

- Relationsvåldsteamet (RVT) och Relationsvåldscentrum i Västerort (RVC Väst) förstärker och utvecklar arbetet med våldsutsatta och våldsutövare.

Socialpsykiatri

- Ökad samverkan med vårdcentraler och psykiatri för att samordna stöd och insatser till personer med psykisk ohälsa
- Utveckla boendestöd till personer med olika funktionsnedsättningar för att tillgodose behovet av stöd och insatser i den enskildes hem och minska behovet av dygnetruntvård

Kompetensförsörjning

Det finns behov av nyrekrytering av utbildad personal inom såväl boendestöd som grupp- och stödboende. Stora pensionsavgångar väntas under de kommande åren.

Inom socialpsykiatriens verksamheter behövs fortbildning när det gäller neuropsykiatri för att möta personer med psykisk ohälsa och beroendeproblematik.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron 2019 var 4,3 procent och kan jämföras med 3,9 procent 2018.

Jämställdhetsutmaningar

Fler kvinnor än män är utsatta för våld i nära relation och hedersrelaterat våld. Den vanligaste

formen av våld i nära relation är en man som utövar våld mot en kvinna som han har en nära relation med. Att så få män hört av sig är en indikation på att förvaltningens relationsvårdsteam (RVT) tillsammans med Relationsvårdscentrum i Västerort (RVC Väst) behöver utveckla arbetet för att nå fler våldsutsatta män. I förvaltningens sociala insatsgrupp (SIG) för vuxna deltar fler män än kvinnor. Förvaltningen är medveten om problematiken och fortsätter arbetet för att nå fler unga kvinnor. När kvinnor och män ansöker om insatser ska bedömningen göras på ett likvärdigt sätt och utifrån individuella behov. Arbetet med jämställda beslut och uppföljning av beslut fortsätter att utvecklas.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Omvärldsfaktorer

I stadens översiktsplan är Kista-Järva utpekade som ett fokusområde. I stadsdelsområdet finns planer för drygt 7 000 nya bostäder samt skolor, förskolor och parker. Det största tillskottet av bostäder planeras i Kista. Enligt Swecos befolkningsprognos kommer drygt 1 700 nya bostäder färdigställas i stadsdelsområdet under perioden 2020-2023. Fler invånare medför större belastning på stadsdelsområdets allmänna platser som gång- och cykelvägar, parker och lekplatser. Planeringen av hur parker och grönområden ska utvecklas och skötas utgår från den nya parkplanen som antogs av stadsdelsnämnden 2019. Stadens nya miljöprogram 2020-2023 med tillhörande handlingsplaner ställer nya krav på att stärka den biologiska mångfalden vilket även påverkar skötseln av parker och grönområden.

Upplevelsen av otrygghet i stadsdelsområdet är hög jämfört med andra stadsdelsområden och kvinnor upplever större otrygghet än män. Förvaltningen ser ett behov av att ytterligare utveckla dialogen med invånare och verksamma i stadsdelsområdet för att identifiera otrygghetsfaktorer och kunna genomföra åtgärder som kan leda till ökad upplevd trygghet. Arbetet med platssamverkan kommer att initieras under perioden med ambitionen att förbättra trygghet och trivsel. I stadsdelsområdet finns stora problem med olovlig trafik i parker, torg och på gång- och cykelvägar. Trafikhinder Järva är ett projekt som syftar till att minska problemen och öka tryggheten genom att införa ett digitalt låssystem för bommar. Projektet genomförs tillsammans med Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och finansieras med trygghetsmedel. Polis och räddningstjänst deltar i projektet.

Ytterligare en utmaning är att komma tillrätta med nedskräpning och förekomst av skadedjur. Ett system för effektivare hantering av felanmälan och uppföljning av parkskötsel införs under perioden. För att öka nöjdheten och bidra till tryggare och trivsammare utemiljöer har förvaltningen inlett arbetet med Samråd Järva, som bland annat syftar till bättre samverkan mellan förvaltningar, bolag och privata aktörer om trygghetsfrågan kopplat till drift och investeringsåtgärder. Målet är att den upplevda tryggheten i stadsdelsområdet ska öka och att stadsdelsområdet ska avföras från polisens lista över utsatta och särskilt utsatta områden 2025. En ny lokal samverkansöverenskommelse med polisen tecknas under 2020.

Planerade investeringar i parkanläggningar redovisas under särskild rubrik.

Prioriteringar

- Välskötta och trygga stadsmiljöer genom förbättrad samverkan, exempelvis Samråd Järva och försök med platssamverkan och Trafikhinder Järva
- Tillgängliga stadsmiljöer. Vid planering av nya parker och lekplatser och utrustning

av befintliga lekplatser prioriteras tillgänglighet så att fler barn kan ta del av platsen på lika villkor

Jämställdhetsutmaningar

En utmaning är att utveckla stadsmiljön så att den är tillgänglig för alla; flickor och pojkar, kvinnor och män. Att kvinnor i högre grad än män upplever otrygghet i stadsdelens utemiljöer är en jämställdhetsutmaning. Förvaltningen ska arbeta för att bättre fånga upp de bakomliggande orsakerna, exempelvis genom att genomföra dialoger och trygghetsvandringar som riktar sig till kvinnor.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Omvärldsfaktorer

Förändring i befolkningens sammansättning, behov och ekonomisk utveckling samt brukardelaktighet

Antalet hushåll i behov av ekonomiskt bistånd i januari i år har ökat något jämfört med samma månad förra året. Att antalet hushåll ökat något bedöms till viss del beror på att ett antal ärenden om ensamkommande barn och personer som omfattas av den nya gymnasielagen överförs till ekonomiskt bistånd. En farhåga är att många nyanlända kommer att avsluta sin etableringsperiod och då finns det risk att antalet hushåll kommer att öka ytterligare. Detta kan vägas emot den nya lagen om egenbosatta (EBO) om begränsning av bosättning i delar av stadsdelsområdet, vilket eventuellt kan minska inflödet av antalet nyanlända hushåll. En positiv trend är att andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd har minskat under flera år. Även antalet hushåll boende på hotell och vandrarhem har minskat de senaste åren.

I och med rådande samhällsförhållanden finns risk för en kommande lågkonjunktur, vilket ofta drabbar redan utsatta grupper i större utsträckning än övriga. Förvaltningen har svårt att bedöma om antalet biståndstagare fortsätter att öka men om detta sker kommer det att bidra till ökade kostnader för ekonomiskt bistånd under planperioden.

Stadens brukarundersökning inom ekonomiskt bistånd 2018 visar att Rinkeby-Kista har högst andel klienter, 7,1 procent, som är nöjda med sin kontakt med ekonomiskt bistånd i jämförelse med staden som har 6,5 procent. Ett område som dock behöver ses över är diskriminering i kontakten med ekonomiskt bistånd och orsaker till detta. Under januari 2020 besvarade brukarna en enkät. Resultatet följs upp och analyseras. Arbetssätt och metoder utvecklas under planperioden.

Prioriteringar

- Fortsatta satsningar på ökad service och tillgänglighet för brukarna
- Stöd och råd i frågor om ekonomiskt bistånd ska ges till invånare på medborgarkontoren
- Det uppsökande arbetet ska intensifieras för att informera föräldrar med försörjningsstöd som har barn som går sista året på gymnasiet om vikten av arbete och studier efter gymnasiet
- Barnfamiljer med långvarigt ekonomiskt bistånd är fortsatt en prioriterad målgrupp. Metoder och arbetssätt ses över

Då nyanlända avslutar sin etableringsperiod finns en risk att antalet hushåll med behov av ekonomiskt bistånd ökar. Samarbetet med medborgarkontoren och enheten för förebyggande föräldraskapsstöd fortsätter att vara viktigt för att ge behovsanpassad samhällsvägledning samt erbjudande om familjerådgivning och föräldrastödsprogram.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron för helåret 2019 var relativt hög, 8,9 procent. År 2018 var den 8,8 procent. Korttidssjukfrånvaron har minskat och uppgick 2019 till 2,2 procent i jämförelse med 2,7 procent 2018.

Jämställdhetsutmaningar

Fler ensamstående mammor än pappor och par har ekonomiskt bistånd. Förvaltningen fortsätter att prioritera ensamstående mammor till Stockholmsjobb för att utjämna den ekonomiska. Metoder och arbetsätt ska utvecklas så att antalet mammor som blir självförsörjande ökar.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Omvärldsfaktorer

Enligt Arbetsförmedlingens prognos för 2020 - 2021 är arbetsmarknaden god, men med dämpad efterfrågan på arbetskraft. Fler personer står långt ifrån arbetsmarknaden, vilket bidrar till en stigande arbetslöshet. Den största utmaningen kommande år är den stigande långtidsarbetslösheten. Den negativa utvecklingen drabbar främst utrikes födda kvinnor med kort utbildning. Behovet av arbetsträning och rehabilitering bedöms vara fortsatt högt för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Prioriteringar

- Fortsatta satsningar på feriearbeten, extra tjänster och offentligt skyddade anställningar samt Stockholmsjobb
- För att långtidsarbetslösa ska komma närmare arbetsmarknaden fortsätter arbetet med att öka kunskapen om vilka insatser som fungerar och leder till självförsörjning. Nya metoder och arbetsätt tas fram
- För att undvika dubbelarbete och för att se om Jobbtorgs insatser tillgodoser deltagarnas behov genomlysas förvaltningens egna arbetsmarknadsåtgärder och inriktning och volym kan komma att förändras

Kompetensförsörjning

Fortsatta utmaningar är att kompetensutveckla medarbetarna för att möta personer med olika komplexa svårigheter och funktionsnedsättningar och anpassa verksamheten efter målgruppernas behov.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron har minskat betydligt till 1,9 procent 2019 jämfört med 9,6 procent 2018. Även korttidsfrånvaron har minskat, till 2,0 procent 2019 jämfört med 3,0 procent 2018.

Jämställdhetsutmaningar

Fler kvinnor än män har remitterats till förvaltningens arbetsmarknadsåtgärder för att stärkas i

sin strävan mot självförsörjning. Eftersom fler ensamstående kvinnor än män är beroende av ekonomiskt bistånd kan detta vara en orsak till att fler kvinnor remitterats. Förvaltningen ska under planperioden se över könsfördelningen för att utjämna skillnaderna. Trots att förvaltningen prioriterat kvinnor och unga/vuxna för anställningar med anställningsstöd är det fler män än kvinnor som har dessa anställningar. Förvaltningen fortsätter arbetet med att söka få fler kvinnor till dessa platser. Totalt har fler kvinnor än män Stockholmsjobb, vilket beror på att förvaltningen har prioriterat ensamstående kvinnor med barn till dessa platser för att utjämna de ekonomiska skillnaderna.

2.9 Övrigt

Innovationssatsningar

Rinkeby-Kista stadsdelsområde står, liksom staden som helhet, inför en ogynnsam demografisk utveckling och ekonomiska förändringar i samhället. För att säkra en hållbar välfärd som är i linje med invånarnas efterfrågan och behov behöver förvaltningen hitta nya innovativa sätt att arbeta på och samtidigt identifiera befintliga arbetssätt som kan bedömas ineffektiva.

En inventering av behov och krav för framtida innovationer i förvaltningens verksamheter pågår i samverkan med Kista Science City, Urban ICT Arena och Stockholms universitet. Detta kommer att mynna ut i ett antal konkreta innovationsprojekt, med både kort och lång verkställighet. När första omgången projekt är igång genomförs en ny kravfångst och nya innovationer initieras. Medel för genomförande av innovationsprojekt kommer delvis att sökas via Smart City Stockholm.

Parallellt pågår ett långsiktigt förändringsarbete för att främja en mer innovativ kultur inom förvaltningen. Det handlar om att skapa arenor och verktyg för att driva innovation på olika nivåer, där förändringsledning är en viktig komponent. Som ett led i detta har förvaltningen även utformat ett innovationsprogram för medarbetare som representerar olika avdelningar. Deltagarna erbjuds kompetensutveckling inom innovation och personlig utveckling, för att sedan kunna inta en mer aktiv roll i förvaltningens innovationsarbete.

Kompetensförsörjning

En ökande konkurrens om bl.a. legitimerade förskollärare och utbildade barnskötare, pensionsavgångar samt bostadsbyggande inom stadsdelsområdet medför stora rekryteringsbehov inom förskolan de kommande åren. Även behov att rekrytera rektorer, enhetschefer, sjuksköterskor och administrativa assistenter p.g.a. pensionsavgångar föreligger.

Den totala andelen tillsvidareanställda födda 1959 eller tidigare är cirka 15 procent. Inom gruppen administrativa assistenter, enhetschefer och sjuksköterskor överstiger andelen medarbetare 60 år eller äldre 25 procent av totala antalet anställda. Av alla tillsvidareanställda medarbetare är 42 procent 50 år eller äldre.

Kompetensförsörjningen ska säkerställa att förvaltningen över tid har medarbetare och ledare med rätt kompetens, som är engagerade, vill utvecklas och bidra till att verksamheten förbättras, uppnår uppsatta mål, tar ansvar för och bidrar till verksamhetens utveckling. Förvaltningen ser framtida utmaningar med den ökade komplexiteten i många arbetsuppgifter, ändrade uppdrag och ökad digitalisering. För att klara detta kommer medarbetare och ledare att erbjudas riktad kompetensutveckling om främst otillåten påverkan, aktivt medarbetarskap och förändringsledning.

Personalomsättning

Den totala personalomsättningen ligger på cirka 16,7 procent. Föregående år var den totala personalomsättningen 18,5 procent och 2017 var den cirka 20 procent. De flesta som avgår från sin enhet byter antingen till en annan enhet internt i Rinkeby-Kista eller till en annan förvaltning inom Stockholms stad. Det var endast 4,2 procent som under år 2019 avslutade sin tjänst i stadsdelsförvaltningen och lämnade staden som arbetsgivare jämfört med 11,4 procent 2018.

Sjukfrånvaro

Trenden med fortsatt sjunkande sjukfrånvaro håller i sig. Den totala sjukfrånvaron för helåret 2019 är 6,1 procent och kan jämföras med 6,4 procent för helåret 2018. Den totala sjukfrånvaron är lägst bland alla stadsdelsförvaltningar. Det är bland kvinnor som den totala sjukfrånvaron sjunkit mest de senaste fyra åren, från 8,8 procent 2016 till 6,7 procent för helåret 2019. Männens totala sjukfrånvaro har varierat mellan 3,6 procent och 4,6 procent mellan 2016 och 2018 och låg på 2,9 procent för helåret 2019.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Budgetramarna för 2021 och 2022 är antagna av kommunfullmäktige i samband med beslut om budget för 2020. Nämndens plan för budget 2023 är densamma som för 2022.

Den pågående pandemin kommer troligen att påverka ekonomin på både kort och lång sikt, men konsekvenserna är svåröverblickbara i nuläget.

Kostnaderna för avskrivningar och internränta bedöms enligt kommunfullmäktiges plan vara oförändrade under planperioden utifrån nuvarande investeringstakt för stadsmiljö.

Anslag, mnkr	Budget 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023
Kostnader (+)	1 645,1	1 653,9	1 665,0	1 665,0
Drift och underhåll	1 636,1	1 644,9	1 656,0	1 656,0
Avskrivningar	8,4	8,4	8,4	8,4
Internräntor	0,6	0,6	0,6	0,6
Intäkter (-)	-37,8	-37,8	-37,8	-37,8
Stadsdelsnämnd netto	1 607,3	1 616,1	1 627,2	1 627,2
Förändring		8,8	11,1	0,0

Förvaltningens nettoomslutning för 2020 för driftverksamheten uppgår till 1 607,3 mnkr vilket är en ökning med 16,9 mnkr (+1,06 procent) jämfört med justerad budget 2019. Plan för 2023 är densamma som för 2022.

I förvaltningen arbetar ca 1 300 tillsvidareanställda medarbetare och lönekostnaderna utgör 41 procent av nämndens bruttokostnader, vilket motsvarar cirka 764 mnkr. Kostnader för köp av verksamhet utgör 29 procent, motsvarande cirka 534 mnkr, och lokalkostnader på 7 procent, motsvarande cirka 121 mnkr.

Utifrån att pris- och löneökningarna stannar vid 2,0 procent under de närmaste åren kommer föreslagen plan att innebära krav på årlig kostnadseffektivisering om drygt 30 mnkr.

Förvaltningen förutspår att budgetförutsättningarna för perioden 2020-2023 kommer att innebära snävare budgettilldelning med risk för minskade statliga intäkter parallellt med kostnadsutmaningar i verksamheterna. Detta medför krav på effektivisering och kostnadsminskningar inom samtliga verksamheter.

Arbetet med att upprätthålla en ekonomi i balans med budget sker löpande med stöd av noggrann uppföljning av ekonomi, prestationer och nyckeltalsutveckling.

3.1 Drift

Förskola

Under de närmaste åren kommer medel för investeringar att behövas för att modernisera gårdarna på en del förskolor samt för inköp av nya inventarier.

Hyreskostnaderna för förskoleverksamheten bedöms öka i takt med att nya förskolor öppnar, eftersom nya förskolor generellt har högre hyror jämfört med äldre.

På grund av pensionsavgångar finns det rekryteringsbehov inom förskoleverksamheten. Bristen på förskollärare och barnskötare riskerar att driva upp lönenivåerna, vilket kan leda till ökade lönekostnader.

Barn, kultur och fritid

Budgeten 2020 för verksamhetsområdet har ökat jämfört med justerad budget 2019.

Förvaltningen satsar på att öka flickors närvaro i ungdomsverksamheterna samt erbjuda extra stöd i hbtq-frågor vilket skapar behov av bredare kompetens och därmed ökade lönekostnader. Förvaltningen ser även ett behov av ökat chefsstöd för yrkesgrupper som arbetar kvällar och helger vilket kan leda till ytterligare ökade personalkostnader.

Äldreomsorg

Äldreomsorgens resurstilldelning baseras på ett antagande om antalet äldreomsorgstagare utifrån befolkningsprognosen. Detta innebär att resurstilldelningen inte alltid motsvarar det faktiska behovet. För att säkerställa en resurstilldelning som motsvarar behovet behöver en stadsövergripande avstämning göras kontinuerligt av det faktiska behovet.

Finansieringen behöver säkerställa för fortsatt utveckling och drift av förebyggande arbete, aktivitetscentra och tryggt mottagande. Finansiering sker idag genom olika ansökningar om stimulansmedel från äldreutskottet. Detta innebär en osäkerhet och en fördröjning av verksamhetens arbete.

Flera pensionsavgångar väntar de närmaste åren och en utmaning är att rekrytera och behålla utbildad omvårdnadspersonal och sjuksköterskor. Alltmer kvalificerad vård och omsorg kräver kontinuerlig kompetensutveckling. Detta är kostnadsdrivande då vikarier behövs vid ordinarie medarbetares frånvaro.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Antalet personer med funktionsnedsättning som kan vara i behov av stöd och insatser förväntas öka, vilket innebär att kostnaderna för förvaltningen ökar. Inom funktionsnedsättning finns en ekonomisk utmaning då behovet av gruppboenden är stort. En utmaning är att stadsdelsnämnden inte kompenseras fullt ut ekonomiskt för detta. Hyresnivån

för nybyggda gruppboendestäder är betydligt högre än de befintliga vilket gör att hyreskostnaderna kommer att öka för såväl de boende som för förvaltningen, i takt med att nya gruppboendestäder blir klara. Flera pågående byggprojekt i stadsdelsområdet är dock försenade, vilket medför svårigheter att tillgodose aktuella behov.

Försäkringskassans restriktivare tolkning vid ny- och omprövning av ärenden om personlig assistans kan medföra att den enskilde inte längre bedöms ha rätt till assistansersättning från Försäkringskassan. Detta innebär att nämnden kan behöva bevilja insatser för att tillgodose den enskildes behov, vilket leder till ökade kostnader för verksamhetsområdet.

Höga kostnader för turbundna resor innebär en stor ekonomisk osäkerhet de kommande åren. Den största delen av de turbundna resorna avser personer som reser till daglig verksamhet och tillhör det fasta anslaget som inte täcker den faktiska kostnaden. Ur ett miljöperspektiv och med en förhöjd kostnadsmedvetenhet skulle en begränsning av valfriheten inom LSS behöva övervägas. En sådan begränsning av valfrihet exempelvis inom stadens olika regioner skulle innebära att stadsdelsområdets brukare av daglig verksamhet begränsas till utförare i Bromma, Spånga-Tensta och Hässelby-Vällingby samt det egna stadsdelsområdet.

Förvaltningen bedömer att de fördelningsnycklar som gäller det fasta anslaget skulle kunna utvecklas för att på ett bättre sätt fånga målgruppen och de förhållanden som råder.

Individ och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

-Barn och unga

Det förändrade arbetssättet som påbörjades 2018 innebär att fler ungdomar placeras tidigare och längre (LVU). Detta kan bli kostnadsdrivande även framöver.

Stora svårigheter med att rekrytera familjehem, särskilt för barn och ungdomar med mer omfattande problematik, är en utmaning framöver. Konsekvensen blir längre och dyra placeringar i jourhem.

Behov av statsbidrag kommer att fortsätta. Besked sent på året försämrar dock planeringen av insatser.

-Missbruk och hemlöshet

Komplexiteten i missbruksärendena har tilltagit och detta i kombination med att bristen på bostäder är stor leder till ökade kostnader inom verksamhetsområdet.

Antal placeringar i skyddat boende har ökat de senaste åren och kommer med största sannolikhet fortsätta att öka. Brist på bostäder resulterar i längre placeringar och därmed högre kostnader.

Arbetet med sociala insatsgruppen är prioriterat. Arbetet bedrivs numer inom hela stadsdelsområdet. Beviljade medel 2020 understiger förvaltningens behov och medför en ökad kostnad för förvaltningen.

-Socialpsykiatri

Unga vuxna i åldern 20-29 år med neuropsykiatriska diagnoser i kombination med andra funktionsnedsättningar och/eller beroendeproblematik ökar. Detta beräknas innebära ökade kostnader inom socialpsykiatrin.

Ensamkommande barn och ungdomar

Antalet ensamkommande barn och ungdomar minskar. Enheten för ensamkommande barn avvecklades i december 2019. De barn och unga vuxna som fortsatt behöver socialtjänstens stöd tas emot inom ordinarie verksamhet.

Finansieringen av handläggningen är en utmaning då ersättning endast ges i form av engångsbidrag när ett ensamkommande barn kommer till stadsdelen medan handläggnings- och uppföljningskostnaden ofta består under flera år. Staden behöver en långsiktig strategi för att kunna planera och finansiera placerings- och handläggningskostnader över tid.

Stadsmiljö

Drygt 1 700 nya bostäder planeras under perioden 2020-2023. Den kraftiga befolkningsutvecklingen leder till ökad belastning på befintliga parkanläggningar med större behov av upprustning av lekplatser, belysning och tillgänglighetsanpassning. Effekten av befolkningsökningen innebär ökat slitage på allmänna ytor, grönområden, parklek och lekplatser. Dessutom uppkommer ökade driftkostnader i form av tillkommande frekvenser på städning (tjuvtippar) och renhållning i parker och grönområden. Nedskräpning och arbetet med att hantera detta kan medföra ökade kostnader.

Ekonomiskt bistånd

Antalet personer i behov av ekonomiskt bistånd kan komma att öka under planperioden.

Många nyanlända avslutar sin etableringsperiod och det finns risk att de inte blir självförsörjande. Den nedgående konjunkturen kan också påverka kostnader för försörjningsstöd negativt. Bristen på bostäder kvarstår. Förvaltningen bedömer att det finns risk för fortsatt höga boendekostnader för hotell och vandrarhem.

Nya lagen om EBO kan eventuellt påverka kostnadsutvecklingen positivt.

Arbetsmarknadsåtgärder

Behovet av arbetsträning och arbetsrehabilitering bedöms vara fortsatt högt de kommande åren. Satsningar på Stockholmsjobb och OSA fortsätter.

3.2 Investeringar

Parkinvesteringar

Förvaltningen föreslår, efter samråd med företrädare för trafikkontoret, att nedanstående investeringsprojekt inryms i kommunfullmäktiges investeringsram för parker och grönområden 2021-2023. 1. Akalla by. Beloppet uppgår till 3,3 mnkr. 2. Lekparken Gläntan, Kista. Beloppet uppgår till 3,5 mnkr. 3. Rinkeby södra stadsparken. Beloppet uppgår till 12 mnkr. 4. Plaskdamm Lofoten. Beloppet uppgår till 4 mnkr. 5. Lekplatsen Kvarnen, Kista. Beloppet uppgår till 5,5 mnkr. 6. Nidarosparken, Husby. Beloppet uppgår till 1,5mnkr.

Klimatinvesteringar

Växtbäddar med biokol

Förvaltningen har sökt klimatinvesteringsmedel för 2020, och avser söka även för 2021 och

2022, för växtbäddar med biokol i ett par större parkprojekt där åtgärden kan ha en avgörande roll för klimatnyttan och samtidigt ge en god effekt i relation till projektets storlek. De projekt förvaltningen bedömer är lämpligast för detta är Rinkeby norra stadspark (2020-2021), samt Rinkeby södra stadspark - Gärdebygången (2021-2022).

Solcellskomprimerande skräpkorgar

Förvaltningen avser också att söka medel för fler solcellskomprimerande skräpkorgar att placera ut i de fyra stadsdelarna. Samtidigt kan gamla skräpkorgar tas bort.

LED-belysning

En inventering av verksamheternas belysning planeras, i de lokaler där energiförbrukningen är hög på grund av gammal belysning kommer belysningen bytas ut till energieffektiv belysning (LED). Investeringsmedel har beviljats för att byta ut ledarmaturer på två förskolor.

Utbyte av vitvaror

Förvaltningen planerar att genomföra en inventering av vitvarorna på stadsdelsområdets vård- och omsorgsboenden och vid behov byta ut torkutrustning, såsom torkskåp och torktumlare, till mer energieffektiva vitvaror.

Inventarier och maskiner

De närmaste åren kommer investeringar att behövas för att modernisera de befintliga gårdarna på en del förskolor samt inköp av nya inventarier.

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Inledning

Stockholms stads översiktsplan lyfter fram fyra geografiska områden som är viktiga att utveckla vad gäller bostadsbyggande, stadsutveckling och social hållbarhet. Kista-Järva är ett av dessa fokusområden.

I stadsdelsområdet pågår planer för nära 7 500 nya bostäder vilket betyder att förvaltningen har ett behov av nya förskolor de kommande åren.

4.2 Pedagogisk verksamhet

4.2.1 Nuläge 31 januari 2020

Förvaltningen har 29 förskolor om totalt ca 26 400 kvm lokaler för 2 168 barn i drift. Den utnyttjade kapaciteten är för närvarande 1 954 platser, vilket medför ett kapacitetsutnyttjande om 90 procent (82 procent 2019). Förvaltningen räknar med att kapacitetsutnyttjandet kommer att öka på sikt. Genomsnittstorleken för en förskola är 911 kvm. Det går i genomsnitt ca 70 barn på varje förskola och varje plats upptar i genomsnitt 13,5 kvm.

Därutöver har förvaltningen tre öppna förskolor om totalt 500 kvm för 45 barn i drift.

4.2.2 Planering av lokaler för år 2021-2030 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Enligt befolkningsprognosen beräknas antalet 1-5-åringar öka från 3 680 till 4 745 barn år 2030, vilket innebär en ökning om knappt 1 100 barn.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Det finns planer för 77 nya avdelningar fördelade på 13 förskolor i hela stadsdelsområdet till 2030. Målet är att 17 nya avdelningar ska börja byggas under 2021-2023. Beräkningsgrund är 25 förskoleplatser per 100 nybyggda lägenheter, vilket stämmer väl för området.

Det finns planer för 45 avdelningar fördelade på sju förskolor och en öppen förskola i Kista. Vidare finns det planer för 18 avdelningar fördelade på tre förskolor i Akalla och 14 avdelningar fördelade på två förskolor i Husby.

Planerna för nybyggnation i Spångadalen mellan Rinkeby och Spånga-Tensta stadsdelsområde medför ett behov av 15-17 nya avdelningar som planeras av Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.

4.2.3 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

Enligt befolkningsprognosen beräknas antalet 1-5-åringar öka från 4 744 till 4 890 barn under perioden 2031-2040, vilket innebär en ökning om endast 150 barn.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Det finns ännu inga planer på nya förskolor under den andra planeringsperioden.

4.2.4 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2020

Det finns idag 39 enskilt drivna förskolor i drift för totalt 1 567 barn. Den utnyttjade kapaciteten är för närvarande 1 758 platser, vilket innebär ett kapacitetsutnyttjande om 89 procent. Genomsnittstorleken för dessa förskolor är okänd i dagsläget.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Idag är det inte känt för förvaltningen vilka lokalförändringar som finns inom enskilt driven förskola. För att planera vidare behöver förvaltningen få kännedom om storlek, skick och eventuella planer som finns för dessa förskolor.

4.3 Annan kommunal verksamhet

4.3.1 Nuläge 31 januari 2020

Lokaler för omsorg av äldre och personer med olika typer av funktionsnedsättning

Förvaltningen har idag 72 lägenheter för gruppboende LSS, 2 servicelägenheter LSS eller SoL kopplade till gruppboende, 27 servicelägenheter LSS eller SoL och 16 lägenheter för gruppboende SoL. Kapacitetsutnyttjandet är 100 procent.

Förvaltningen har 75 inhyrningar (106 st. 2019) för försöks- och träningslägenheter, där 72 lägenheter är uthyrda, vilket medför ett kapacitetsutnyttjande om 96 procent (94 procent 2019).

Lokaler för fritidsverksamhet och för medborgarservice

Förvaltningen har två medborgarkontor, ett i Rinkeby och ett i Husby, samt fyra ungdomsgårdar och två öppna ungdomsverksamheter som alla har en hög nyttjandegrad.

Administrativa lokaler och verksamhetslokaler i förvaltningshuset

Den totala arean för förvaltningens huvudlokaler i Kista är 9 685 m² varav 9 085 m² kontorsyta och ca 600 m² konferensyta. 377 personer (384 st. 2019) har sin arbetsplats i huset, vilket motsvarar cirka 24 m² per arbetsplats. Förvaltningen beräknar att det finns kapacitet för 460 arbetsplatser. Idag är kapacitetsutnyttjandet 82 procent.

4.3.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Lokaler för omsorg av äldre och personer med olika typer av funktionsnedsättning

Antalet personer över 80 år beräknas öka från 1 171 till 2 986 personer år 2040. Det är en ökning om 1 815 personer på 20 år.

Förvaltningen konstaterar att det finns behov av fler bostäder för personer med funktionsnedsättning och äldre. Stadsdelsförvaltningen behöver nya grupp- och servicebostäder, dels som en utökning på grund av den väntade befolkningsökningen, dels som ersättning för bostäder som inte uppfyller bostadsnormen.

Lokaler för fritidsverksamhet

Kista ungdomsgård kommer att behöva flytta till ny lokal i bottenvåningen av de planerade nya bostadshusen i kvarteret Anholt i Kista.

Administrativa lokaler och verksamhetslokaler i förvaltningshuset

Antalet anställda har ökat och förväntas fortsätta öka. Förvaltningen räknar med att platser för dem kommer att finnas i befintliga lokaler.

Planerade lokalförändringar för år 2021-2030 (första planeringsperioden)

Lokaler för omsorg av äldre och personer med olika typer av funktionsnedsättning

Ett gruppboende i Kista är av äldre standard (elevhem) och behöver ersättas under treårsperioden. Ett gruppboende i Akalla avvecklas på grund av att fastigheten är i dåligt skick, och ett nytt gruppboende i Husby kommer att ersätta detta. Dessutom planeras ett

gruppboende med tolv nya gruppboendestäder på Kista äng vara klart för inflyttning under 2023.

I nybyggnationen av kvarteret Anholt planeras tio serviceboendestäder vara färdigställda 2023.

Ett nytt vård- och omsorgsboende med 90 platser planeras i Rinkeby tillsammans med Micasa. Beräknad inflyttning är andra kvartalet 2022.

Lokaler för fritidsverksamhet

I nybyggnationen i kvarteret Anholt planeras en ny ungdomsgård vara färdigställd 2023.

Administrativa lokaler och verksamhetslokaler i förvaltningshuset

Utveckling/förbättring av entréer och besöksrum planeras. Ett större projekt kring hur plan 4 och 5 ska användas är påbörjat, vilket i sin tur kommer att omfatta andra plan i huset och andra kommunala verksamheter inom förvaltningen. Detta är ett led i att bli mer lokaleffektiva och öka kapacitetsutnyttjandet i förvaltningshuset.

Planerade lokalförändringar för åren 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Det finns ännu inga planer på nya lokaler till annan kommunal verksamhet för andra perioden.

4.4 Övrigt

4.4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Förskolelokaler

Förvaltningen bedömer att kostnaderna för förskolelokalerna kommer att öka något under planeringsperioden. Inrättandet av de nya förskoleavdelningarna till år 2022 kommer inte medföra några hyreskostnader under planeringsperioden, dock medför det projekteringskostnader för förvaltningen.

Lokaler för omsorg av äldre och personer med olika typer av funktionsnedsättning

Förvaltningen bedömer att kostnaderna kommer att öka inom planeringsperioden. Nybyggnationerna medför ökade hyreskostnader och de befintliga lokalerna får sedvanliga hyreshöjningar.

Ett nytt samverkansavtal med MICASA antas påverka hyreskostnaderna för de objekt som staden hyr inom äldreomsorg, omsorg om personer med funktionsnedsättning samt socialtjänst utifrån biståndsbeslut enligt SoL och LSS. En noggrann genomgång krävs för att säkerställa och definiera olika areor som ska justeras genom det nya avtalet.

Den nya hyressättningen ska träda i kraft från och med lämpligt kvartalsskifte när samtliga hyresobjekt är genomgångna, troligen under år 2020. Nya hyressättningen beräknas medföra en hyresökning på 1,4 mnkr per år (från nuvarande 31,0 mnkr till 32,0 mnkr) i och med den nya beräkningsmodellen.

Lokaler för fritidsverksamhet och medborgarservice

Kostnaderna bedöms öka något på grund av sedvanliga hyreshöjningar.

Administrativa lokaler och verksamhetslokaler i förvaltningshuset

Hyran för plan 5 blir i samma nivå som för de befintliga lokalerna på plan 1-4. Hyran uppgår

till 5,0 mnkr per år. Förvaltningen uppskattar att hyran för verksamhetslokaler som kan avvecklas genom den nya inhyrningen av våningsplanet uppgår till cirka 2,0 mnkr per år. Till detta kommer kostnader för externa bokningar för möten och konferenser om cirka 0,5 mnkr per år som också utgår.

Den totala hyran av förvaltningshuset i Kista kommer att uppgå till 23,2 mnkr per år. Det motsvarar cirka 2 395 kr per m² och år. Räknat per arbetsplats motsvarar det cirka 57 700 kronor per år (44 000 kr 2019) exklusive konferensanläggningen. Genom en högre utnyttjandegrad i förvaltningshuset kommer kostnaden per arbetsplats att minska.

4.4.2 Samverkan

Förvaltningen ska samverka med utbildningsförvaltningen, när det är möjligt, vid nybyggnation av förskolor och grundskolor. Det innebär att förskola och grundskola kan komma att ligga inom samma byggnad och att ett kök lagar mat åt båda verksamheterna.

Idag finns ingen förskola och grundskola som ligger i samma lokal inom Rinkeby-Kista stadsdelsområde. Det finns ett projekt som är beslutat där förskola och grundskola kommer dela lokaler. Den byggnaden beräknas vara klar 2028.

4.4.3 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år

Förskolelokaler

2020: 8 st., 2021: 7 st., 2022: 0 st.

Övriga lokaler

2020: 8 st., 2021: 10 st., 2022: 8 st.